

CERCETĂRI INTERDISCIPLINARE ASUPRA IMAGINARULUI LITERAR DIN ROMÂNIA

Oxana GHERMAN

Doctor în filologie

E-mail: oxana.gherman@sti.usm.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7366-2599>

Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu” al USM

INTERDISCIPLINARY RESEARCH ON THE LITERARY IMAGINARY IN ROMANIA

Enciclopedia imaginariilor din România (Polirom, 2020) este o colecție de studii multidisciplinare care valorifică patrimoniul cultural național. Primul volum din serie, dedicat imaginariului literar, investighează „bazinele semantice” (G. Durand), constelațiile de reprezentări și simboluri, câmpurile tematice definitorii creației literar-artistice românești, configurația lumilor ficționale fiind percepută ca factor de diferențiere și concretizare a identității colective.

În partea preliminară, coordonatorul proiectului și al prezentului volum, prof. Corin Braga, delimitează principalele noțiuni operaționale: imaginație, imagine (cu variantele: autoimagine, heteroimagine, imagine stereotipă etc.), imaginar (de tip subiectiv/individual, colectiv/social), imaginal, bazin semantic ș.a., cu elucidările, exemplificările și referințele de rigoare, propunând o abordare pluriperspectivistă asupra diverselor tipuri de imaginarii literare. Sistemul influențelor și interferențelor dintre realitate și literatură este redus la esență, evidențiind valoarea lecturii în viața individului și a comunității: „Lumile ficționale sunt versiuni ale realității care îmbogățesc cu sensuri noi lumea primară, amplifică percepția noastră asupra lumii exterioare, creând o «realitate îmbogățită» (*enchanted reality*)” (p. 17). Exploatând funcția imaginantă a intelectului uman, care condiționează capacitatea de gândire

abstractă, și mediind circuitul de semne și sensuri, literatura artistică este unul dintre motoarele principale ale evoluției omului și lumii.

Fiecare secțiune din cuprinsul volumului se concentrează asupra unui tip concret de imaginar literar, asupra sistemelor de imagini specifice categoriilor literare (imaginarul folcloric, religios, istoric, social din textele literare; imaginarul literaturii romantice, realiste, rurale, citadine, psihologice, autentice, textualiste, fantasy ș.a.; al literaturii exilului, diasporei; al literaturii maghiare și germane din spațiul românesc etc.). Producția literară a fiecărei perioade este examinată în albia culturală a timpului, în conexiune cu celelalte arte, și în context istoric, social, politic. Cercetătorii utilizează grile analitice și sisteme de noțiuni diverse, corespunzătoare secvenței studiate, dar valorificând un cadru conceptual unic și anumiți lianți metodologici, anunțați în preambul. Cele mai ample capitole cuprind panoramic literatura română, reliefându-i punctele de vârf. Sunt extrase, din acest perimetru, nume de autori, titluri, structuri artistice și formule exponențiale, raportate la modelele culturale/literare europene, pe care scriitorii români le autohtonizează. Peisajul literar se schimbă, așadar, în funcție de imaginarul investigat, de instrumentele metodologice care scot în lumină constelațiile de teme, motive, imagini, simboluri etc. și fațetele hermeneutice ale acestora.

Categoriile literare sunt urmărite diacronic, în succesiunea schimbărilor de ordin structural și ideatic/semantic care se produc, dar se mai investighează și reflexiile acestor schimbări în oglinzile metaliteraturii, așa cum le înțeleg criticii, istoricii, teoreticienii epocii. Materialul academic se prezintă sintetic, în conținuturi esențializate, cu tipologii ale invarianțelor imaginare literare, care facilitează procesul receptării.

Fără să-și propună elaborarea unei noi istorii a literaturii române, așa cum ne previne coordonatorul proiectului la începutul acestui volum, din felul în care sunt gândite și dispuse rezultatele cercetării, se poate distinge dinamica procesului literar din spațiul românesc, în etapele lui de ascendență, de expansiune, de experimentare și tatonare (avangarda), dar și în perioadele de inerție, stagnare (dadaismul), de ruptură, cauzate de evenimentele sociale nefaste (cenzură, restricții, exil, război etc.). Perspectivele care reflectă fiecare tip de imaginar pun în lumină individualitatea literaturii române. Funcționalitatea sinergică a volumului este asigurată nu doar de spațiul de cercetare comun, ci și de zonele de interferență ale domeniilor și fenomenelor literare.

Rezultat al unei activități laborioase, concentrate, *Enciclopedia imaginareului literar* românesc extinde, prin diversitatea abordărilor, sistematizărilor și judecăților de valoare, orizontul de cunoaștere al cititorului. Rețelele de noțiuni și cuvinte-cheie din cuprinsul fiecărui articol favorizează o organizare mintală eficientă a conținutului receptat. Privilegiile de ordin științific pe care le oferă lectura acestui studiu complex, dar cât se poate de explicit și elocvent, țin de varietatea instrumentelor teoretice valorificate și a modurilor de a aborda fenomenul literar, fiecare secțiune dezvoltând un limbaj operațional și un traseu de investigație distinctiv.